

## הַלְבוֹת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹת פֶּרֶק ב

א. כְּבוֹד גָּדוֹל נוֹהֲגִין בַּמֶּלֶךְ, וּמְשִׁימִין לוֹ אִימָה וַיִּרְאֶה בָּלֵב כָּל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר "שׁוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (דברים יז, טו), שֶׁתְּהִיָּה אִימָתוֹ עָלֶיךָ. אֵין רוֹכְבִּין עַל סוּסוֹ, וְאֵין יוֹשְׁבִין עַל כֶּסֶּאוֹ, וְאֵין מְשַׁתְּמְשִׁין בְּשֶׁרְבִיטוֹ, וְלֹא בִכְתָרוֹ, וְלֹא בְּאַחַד מִכָּל כְּלֵי תַשְׁמִישׁוֹ; וְכִשְׁהוּא מֵת, כָּלָן נִשְׂרָפִין לְפָנָיו.

ב. וְכֵן לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲבָדָיו וּשְׁפָחוֹתָיו וּשְׁמִשְׁוֹ, אֲלֹא מֶלֶךְ אַחֵר; לְפִיכָךְ אֲבִישֶׁג הֵיתָה מִתֶּרֶת לְשִׁלְמָה, וְאַסּוּרָה לְאַדוֹנֶיהָ. אָבֵל אֲשֶׁתוֹ שֶׁלְמֶלֶךְ, אֵינָה נִבְעֶלֶת לְאַחֵר לְעוֹלָם: אֲפֹלוֹ הַמֶּלֶךְ, אֵינוֹ נוֹשֵׂא אֱלֻמָּנְתוֹ אוֹ גְרוּשָׁתוֹ שֶׁלְמֶלֶךְ אַחֵר.

ג. וְאַסּוּר לִרְאוֹת אוֹתוֹ כִּשְׁהוּא עֶרֶם, וְלֹא כִשְׁהוּא מְסֻתָּפֶר, וְלֹא כִשְׁהוּא בְּבֵית הַמֶּרְחָץ, וְלֹא כִשְׁהוּא מְסֻתָּפֵג. וְאֵינוֹ חוֹלֵץ שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּרְקֶה בְּפָנָיו" (דברים כה, ט), וְזֶה בְּזִיוֹן; וְאֲפֹלוֹ רָצָה, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁמַּחֲל עַל כְּבוֹדוֹ, אֵין כְּבוֹדוֹ מַחוּל. וְהוֹאִיל וְאֵינוֹ חוֹלֵץ, אֵינוֹ מֵיבֵם; וְכֵן כִּיּוֹן שְׂאֵי אֲפֶשֶׁר לִיבֵם אֶת אֲשֶׁתוֹ כִּךְ אֵין חוֹלְצִין לָהּ, אֲלֹא תִשָּׁב לְעוֹלָם בְּזִיקָתָהּ.

ד. מֵת לוֹ מֵת, אֵינוֹ יוֹצֵא מִפֶּתַח פְּלִטוּרִין שְׁלוֹ. וְכִשְׁמַבְרִין אוֹתוֹ כָּל הָעָם מְסֻבִּין עַל הָאָרֶץ, וְהוּא מְסֻב עַל הַדְּרָגָשׁ. וְאִם נִכְנָס לְעִזְזָה, וְהִיָּה מְזַרְע דָּוִיד יֵשֵׁב: שְׂאֵין יִשְׁיבָה בְּעִזְזָה אֲלֹא לְמַלְכֵי בֵית דָּוִיד בְּלִבָּד, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד, וַיֵּשֶׁב לְפָנָיו ה'" (שמואל ב ז, יח; דברי הימים א יז, טז).

ה. הַמֶּלֶךְ מְסֻתָּפֶר בְּכָל יוֹם, וּמִתְקֵן עֲצָמוֹ, וּמִתְנַאֵה בְּלְבוּשֵׁין מִפְּאָרִין שֶׁנֶּאֱמַר "מֶלֶךְ בִּיפִּיּוֹ, תַחֲזִינָה עֵינֶיךָ" (ישעיהו לג, יז). וַיּוֹשֵׁב עַל כֶּסֶּא מַלְכוּת בְּפִלְטוּרִין שְׁלוֹ, וּמְשִׁים כְּתֹר בְּרֹאשׁוֹ. וְכָל הָעָם בָּאִין אֵלָיו, בְּעֵת שִׁירְצָה; וְעוֹמְדִין לְפָנָיו, וּמְשַׁתְּחוּיִם אֲרָצָה.

ו. אֲפֹלוֹ נָבִיא עוֹמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמְשַׁתְּחוּהָ לוֹ אֲרָצָה שֶׁנֶּאֱמַר "הִנֵּה נָתַן הַנְּבִיא; וַיָּבֹא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁתַּחוּ לְמֶלֶךְ עַל-פָּנָיו אֲרָצָה" (ראה מלכים א א, כג). אָבֵל כּוֹהֵן גָּדוֹל אֵינוֹ בָּא לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲלֹא אִם רָצָה; וְאֵינוֹ עוֹמֵד לְפָנָיו, אֲלֹא הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד לְפָנֵי כּוֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנֶּאֱמַר "וּלְפָנָיו אֲלַעֲזֹר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד, וְשָׂאֵל לוֹ" (במדבר כז, כא). אִף עַל פִּי כֵן מִצְוָה עַל כּוֹהֵן גָּדוֹל לְכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ, וּלְהוֹשִׁיבוֹ, וּלְעַמֵּד מִפָּנָיו, כְּשִׁיבּוֹא לוֹ. וְלֹא יַעֲמֵד הַמֶּלֶךְ לְפָנָיו, אֲלֹא כְּשִׁישָׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפֹּט הָאוּרִים.

ז. וְכֵן מִצְוָה עַל הַמֶּלֶךְ לְכַבֵּד לּוֹמְדֵי הַתּוֹרָה, וְכִשְׁיִכְנָסוֹ לְפָנָיו סִנֵּה־דְרִין וְחֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל, יַעֲמֵד לְפָנֵיהֶם, וַיּוֹשִׁיבֵם בְּצִדּוֹ. וְכֵן הִיָּה אֶסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה עוֹשֶׂה אֲפֹלוֹ לְתַלְמִיד חֻכְמִים, הִיָּה עוֹמֵד מִכֶּסֶּאוֹ וּמִנִּשְׁקוֹ וְקוֹרֵא לוֹ רַבִּי וּמְרִי.

ח. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּזִמָּן שִׁיְהִיָּה הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ לְבִדּוֹ הוּא וְעַבְדָּיו, יַעֲשֶׂה זֶה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ בְּצִנְעָה. אָבֵל בְּפִרְהֶסְיָה בְּפָנֵי הָעָם לֹא יַעֲשֶׂה, וְלֹא יַעֲמֵד מִפָּנֵי אָדָם, וְלֹא יְדַבֵּר רַכּוֹת, וְלֹא יִקְרָא לְאָדָם אֲלֹא בְשֵׁמוֹ, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה יִרְאָתוֹ בָּלֵב הַכָּל.

ט. כְּדֶרֶךְ שֶׁחֲלַק לוֹ הַכְּתוּב הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל, וְחֵיב הַכָּל בְּכְבוֹדוֹ כִּךְ צִוָּה לְהִיּוֹת לְבוֹ בְּקִרְבּוֹ שֶׁפֶל וְחָלָל, שֶׁנֶּאֱמַר "וּלְבִי, חָלָל בְּקִרְבִּי" (תהילים קט, כב). וְלֹא יִנְהַג גִּסּוֹת לֵב בְּיִשְׂרָאֵל יִתֵּר מִדֵּי, שֶׁנֶּאֱמַר "לְבַלְתִּי רוּם-לִכְבוֹ מֵאַחֲיוֹ" (דברים יז, כ).

י. וַיְהִיָּה חוֹנֵן וּמְרַחֵם לְקַטְנָם וּגְדוֹלָם, וַיֵּצֵא וַיָּבֹא בְּחִפְצֵיהֶם  
וּבְטוֹבָתָם, וַיַּחֲוֶם עַל כְּבוֹד קָטָן שְׂבָק־טִנְיָהֶם. וּכְשֶׁמִּדְּבַר אֶל כָּל  
הַקָּהָל בְּלִשׁוֹן רַבִּים, יִדְבַּר רַכּוֹת שְׁנֵאָמָר "שְׁמַעוּנִי אַחֵי וְעַמִּי"  
(דברי הימים א כח,ב), וְאוֹמֵר "אִם תִּהְיֶה-לְעֶבֶד לָעַם הַזֶּה" (ראה  
מלכים א יב,ז).

יא. לְעוֹלָם יִתְנַהֵג בְּעֲנָנָה יִתְרָה אֵין לָנוּ גְדוֹל מִמֶּשֶׁה רַבֵּנוּ, וְהֵרִי  
הוּא אוֹמֵר "וַיִּנָּחֲנוּ מָה" (שמות טז,ז; שמות טז,ח). וַיִּסְבֵּל טָרְחָם  
וּמִשָּׂאָם וּתְלָנוֹתָם וְקִצְפָּם "כֹּאֲשֶׁר יֵשָׂא הָאִמָּן אֶת-הַיִּנֶּק" (במדבר  
יא,יב). רוֹעָה קָרָאוּ הַכְּתוּב, "לְרֻעוֹת, בִּיעֲקֹב עֲבָדוֹ" (ראה תהילים  
עח,עא); וְדֶרֶכּוֹ שְׁלֻרֻעָה, מִפָּרֶשׁ בַּקֶּבֶלָה "כְּרֻעָה, עֲדָרוּ יְרֻעָה,  
בְּזָרְעוֹ יִקְבֹּץ טְלָאִים, וּבְחִיקוֹ יֵשָׂא; עָלוֹת, יִנְהַל" (ישעיהו מ,יא).